

Квасницька Р. С.

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Хмельницький національний університет, Україна;
e-mail: rstepanivna@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-0443-9390*

Доценко І. О.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Хмельницький національний університет, Україна;
e-mail: innochka.docenko@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-4972-3106*

Матвійчук Л. О.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Хмельницький національний університет, Україна;
e-mail: matvijchuk.lesya@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-0974-2284*

ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ

Анотація. Обґрунтовано, що основою ефективного функціонування підприємства в ринковому середовищі є фінансова стратегія, яка є дієвим механізмом формування системи довгострокових цілей діяльності підприємства. Виходячи з цього, розглянуто сутність і вагомість ролі фінансової стратегії для розвитку підприємства. Визначено, що одним із визначальних факторів, які впливають на ефективність реалізації фінансової стратегії підприємства, є фінансова безпека підприємства. Виокремлено сутність поняття «фінансова безпека підприємства». Аргументовано необхідність упровадження оцінки рівня фінансової безпеки на підприємстві та досліджено основні підходи до оцінки фінансової безпеки. Обґрунтовано необхідність врахування при оцінці рівня фінансової безпеки стратегічних інтересів підприємства та їхньої кількісної інтерпретації, а також запропоновано методичний підхід експрес-оцінки рівня фінансової безпеки підприємства, який базується на розрахунку інтегрального показника і передбачає аналіз результативності здійснення основних коефіцієнтів оцінки фінансового стану підприємства на основі зіставлення граничних (критичних і нормальних) та фактичних значень індикаторів. Виокремлено множину показників (індикаторів) оцінки фінансової безпеки підприємства з розподілом їх на групи показників, а саме: показники ліквідності та платоспроможності, показники фінансової стійкості, показники ділової активності, показники результативності діяльності. Виділено рівні фінансової безпеки підприємства: високий, середній, низький і критичний. Запропоновано шкалу оцінювання фінансової безпеки підприємства, за якою ранжирується рівень безпеки з позиції забезпечення фінансової стійкості, незалежності, прибутковості та ліквідності підприємства. Аргументовано, що практичне застосування експрес-оцінки фінансової безпеки підприємства дозволить отримувати об'єктивну поточну інформацію про фінансовий стан підприємства і визначати стратегічні напрями підвищення рівня його фінансової безпеки.

Ключові слова: фінансова стратегія, фінансова безпека, рівень фінансової безпеки підприємства, експрес-оцінка фінансової безпеки підприємства, індикатор фінансової безпеки підприємства.

Формул: 4; рис.: 0; табл.: 2; бібл.: 11.

Kvasnytska R. S.

*Doctor of Economics, Associated Professor,
Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Khmelnytsky national university, Ukraine;
e-mail: rstepanivna@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-0443-9390*

Dotsenko I. O.

*Ph. D. in Economics, Associated Professor,
Associated Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Khmelnytsky national university, Ukraine;
e-mail: innochka.docenko@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-4972-3106*

Matviychuk L.O.

*Ph. D. in Economics, Associated Professor,
Associated Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Khmelnytsky national university, Ukraine;
e-mail: matvijchuk.lesya@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-0974-2284*

ASSESSMENT OF FINANCIAL SECURITY OF AN ENTERPRISE IN THE SYSTEM PROVIDING REALIZATION OF ITS FINANCIAL STRATEGY

Abstract. The article deals with the nature and role of financial strategy in development of an enterprise. Financial strategy is deemed as an efficient tool for managing current and planning future enterprise's business activity which heavily relies on implementation of its objectives in conditions of macroeconomic transformations and is defined by state regulatory policy, state of market and its processes. Financial security is defined as one of the key factors that determine efficiency of financial strategy of an enterprise. The authors define approaches to assessing the level of financial security of an enterprise. Strategic interests of an enterprise and their qualitative interpretation are considered as essential indicators of assessment process. Methodological approach to express-assessment of financial security level is suggested in the article. Enhancement of financial security assessment is to be based on the analysis of boundary (critical and normal) and factual values of coefficients that describe enterprise's financial condition. The set of indicators (indicators) of assessment of financial security of an enterprise with their division into groups of indicators are distinguished, namely: indicators of liquidity and solvency, indicators of financial stability, indicators of business activity, performance indicators of activity. The integral coefficient which is drawn from this analysis is considered as fundamental for further financial security assessment. The article provides an assessment scale for defining the level of financial security of an enterprise. The suggested scale is based on ranking enterprises according to the levels of their financial stability and provides tools for measuring this level for any specific enterprise. It is proved that practical application of financial security assessment can provide reliable information about an enterprise in terms of its financial condition as well as define strategic perspectives of enhancing the level of their financial security.

Keywords: enterprise, financial planning, financial security of the enterprise, level of financial security of the enterprise, express assessment of financial security of the enterprise.

JEL Classification G32

Formulas: 4; fig.: 0; tabl.: 2; bibl.: 11.

Квасницкая Р. С.

*доктор экономических наук, доцент,
профессор кафедры финансов, банковского дела и страхования,
Хмельницкий национальный университет, Украина;
e-mail: rstepanivna@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-0443-9390*

Доценко И. А.

*кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования,
Хмельницкий национальный университет, Украина;
e-mail: innochka.docenko@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-4972-3106*

Матвийчук Л. А.

*кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования,
Хмельницкий национальный университет, Украина;
e-mail: matvijchuk.lesya@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-0974-2284*

ОЦЕНКА ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ В СИСТЕМЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ РЕАЛИЗАЦИИ ЕГО ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ

Аннотация. Обосновано, что основой эффективного функционирования предприятия в рыночной среде является финансовая стратегия, которая является действенным механизмом формирования системы долгосрочных целей деятельности предприятия. Исходя из этого, рассмотрены сущность и значимость роли финансовой стратегии для развития предприятия. Определено, что одним из основных факторов, влияющих на эффективность реализации финансовой стратегии предприятия, является финансовая безопасность предприятия. Выделена сущность понятия «финансовая безопасность предприятия». Аргументировано необходимость внедрения оценки уровня финансовой безопасности предприятия и исследованы основные подходы к оценке финансовой безопасности. Обоснована необходимость выделения при оценке уровня финансовой безопасности стратегических интересов предприятия и их количественной интерпретации, а также предложен методический подход экспресс-оценки уровня финансовой безопасности предприятия, основанный на расчете интегрального показателя, который предусматривает анализ результативности основных коэффициентов оценки финансового состояния предприятия на основе сопоставления предельных (критических и нормальных) и фактических значений индикаторов. Выделены показатели (индикаторов) оценки финансовой безопасности предприятия с распределением их на группы показателей: показатели ликвидности и платежеспособности, показатели финансовой устойчивости, показатели деловой активности, показатели результативности деятельности. Выделены уровни финансовой безопасности предприятия: высокий, средний, низкий и критический. Предложена шкала оценки финансовой безопасности предприятия, по которой ранжируется уровень безопасности с позиции обеспечения финансовой устойчивости, независимости, прибыльности и ликвидности предприятия. Аргументировано, что практическое применение экспресс-оценки финансовой безопасности предприятия позволит получать объективную текущую информацию относительно финансового состояния предприятия и определять стратегические направления повышения уровня его финансовой безопасности.

Ключевые слова: финансовая стратегия, финансовая безопасность, уровень финансовой безопасности предприятия, экспресс-оценка финансовой безопасности предприятия, индикаторы финансовой безопасности предприятия.

Формул: 4; рис.: 0; табл.: 2; библи.: 11.

Вступ. У ринкових умовах господарювання, що характеризуються високою динамічністю та невизначеністю зовнішнього середовища, виникає об'єктивна необхідність застосування суб'єктами господарювання ефективного стратегічного планування їх діяльності. Водночас підприємство, обираючи раціональні методи найбільш ефективного досягнення поставлених цілей за наявності обмежених ресурсів з допомогою гнучкого планування й управління діяльністю, уможливорює забезпечення не тільки успішного свого функціонування та економічного розвитку, а й своєї фінансової безпеки. Фінансова ж безпека підприємства, тобто захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього та внутрішнього середовищ, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов стабільного функціонування та динамічного розвитку залежить від того, наскільки ефективно його менеджери будуть здатні управляти ризиками та ліквідувати негативні наслідки появи зовнішніх та внутрішніх факторів. Таким чином, актуалізується необхідність дослідження підходів до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства, що виступає важливою передумовою реалізації ефективної фінансової стратегії підприємства.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Теоретичним та практичним аспектам розробки ефективної фінансової стратегії підприємства було присвячено чимало наукових досліджень як у світовій економічній літературі, так і в роботах вітчизняних учених-економістів. Належне місце у проведенні науково-теоретичного обґрунтування змісту та різновидів фінансової стратегії посідають праці таких вчених, як: В. І. Аранчій, І. О. Бланк, О. О. Єропутова, О. П. Зоря, Т. В. Перекрест, А. Г. Семенов, А. В. Череп та інших.

Стратегічний розвиток підприємства тісно пов'язаний з його фінансовою безпекою, тому розгляду окремих аспектів суті, складових та підходів до забезпечення фінансової безпеки як держави загалом, так і суб'єктів підприємництва зокрема, присвячені праці таких вітчизняних та зарубіжних вчених: О. Ю. Амосов, О. В. Ареф'єва, О. І. Барановський, П. Ю. Буряк, Н. В. Ващенко, Л. І. Донець, А. О. Єпіфанов та інших. Водночас, незважаючи на значний науковий доробок учених, сьогодні існує ще чимало дискусійних питань щодо оцінки рівня фінансової безпеки підприємства з метою забезпечення його ефективного стратегічного розвитку. Тому метою дослідження є обґрунтування суті та підходів до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства в процесі реалізації його фінансової стратегії в сучасних умовах господарювання.

Результати дослідження. В сучасних умовах господарювання чільне місце для кожного підприємства займає не тільки забезпечення ресурсами, які необхідні для досягнення поставлених цілей та ефективність діяльності підприємства в цей період, але й стратегічний розвиток на перспективу, без якого неможливе ефективне функціонування в ринковому конкурентному середовищі.

Безсумнівно, основою функціонування будь-якого підприємства має бути обрана ним загальна стратегія, яка є дієвим механізмом формування системи довгострокових цілей діяльності підприємств та вибору конкретних напрямів забезпечення реального отримання запланованих результатів діяльності. Особливого значення для розвитку підприємства багато науковців [1—4] надають саме фінансовій стратегії. Вагомість ролі фінансової стратегії для підприємства проявляється в різних аспектах її реалізації, а саме: у конкретизації фінансових цілей підприємства на основі співвідношення «дохід — ризик» та механізму їх реалізації; можливості ґрунтовного оцінювання фінансових можливостей на перспективу; конкретизації перспектив щодо засобів формування, обсягу ресурсів підприємства та можливості активного маневрування ними; розкритті можливостей забезпечення оперативного реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовищ, які відкривають перспективи нових фінансових можливостей підприємства; забезпеченні тісного взаємозв'язку стратегічного, поточного та оперативного управління діяльністю підприємства.

Формування фінансової стратегії є доволі важким і трудомістким процесом, оскільки потребує значних витрат часу, праці та виконання комплексних розрахунків. Важливим у здійсненні цього процесу є врахування таких факторів, як [1; 5; 6]: орієнтація фінансової стратегії на загальну стратегію розвитку підприємства на ринку; рівень законодавчого та нормативно-правового регулювання підприємницької діяльності; ресурсне забезпечення підприємства; галузева належності підприємства; фінансовий стан та конкурентні переваги існуючих і потенційних підприємств-конкурентів, рівень ризику фінансової діяльності; рівень фінансової безпеки підприємства.

Отже, одним із визначальних факторів, які впливають на ефективність реалізації фінансової стратегії підприємства є фінансова безпека підприємства. Поняття «фінансова безпека» як самостійний об'єкт управління відносно нове, введене у науковий обіг тільки в останньому десятиріччі. Воно комплексно і достатньо, детально розглядається сучасними дослідниками на макро- та мікрорівні. Так, І. О. Барановський наголошуючи на складності, комплексності самого явища фінансової безпеки, визначає фінансову безпеку, як [7, с. 258—259]: рівень забезпеченості громадянина, домашнього господарства, верств населення, підприємства, організації, установи, регіону, суспільства, міждержавних утворень, світового співтовариства фінансовими ресурсами, достатніми за обсягом і раціональними за структурою, для задоволення їхніх потреб і виконання їхніх зобов'язань. Отже, фінансова безпека підприємства є комплексним поняттям і пов'язана вона як із внутрішнім станом самого підприємства, так із впливом зовнішнього середовища, з різними контрагентами, з якими підприємство вступає у взаємодію. У зв'язку з цим, фінансова безпека підприємства відображає узгодженість, збалансованість інтересів підприємства та інтересів суб'єктів зовнішнього середовища [8, с. 78].

Так, як поняття фінансової безпеки підприємства є комплексним і зачіпає практично всі функціональні сфери діяльності підприємства, і при оцінці фінансової безпеки повинні враховуватись стратегічні інтереси підприємства та їх кількісної інтерпретації. Зауважимо, що процес оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства є одним з найбільш

дискусійних питань у наукових колах. Так, під час аналізу наукової літератури [9—11] було визначено, що більш чітко та обґрунтовано оцінка рівня фінансової безпеки підприємства розглянута у методиках, які ґрунтуються на визначенні інтегрального показника фінансової безпеки підприємства. Це найпростіший метод аналізу рівня фінансової безпеки, який потребує найменше витрат часу, а також дає змогу швидко відстежувати негативні тенденції у діяльності підприємства, на основі розрахунку фінансових коефіцієнтів.

На нашу думку, для оцінки рівня фінансової безпеки доцільним є застосування експрес-оцінки, яка базується на розрахунку інтегрального показника та передбачає аналіз результативності здійснення основних коефіцієнтів оцінки фінансового стану підприємства на основі зіставлення граничних (критичних і нормальних) та фактичних значень індикаторів. При її використанні нормальні значення індикаторів обмежують зону нормального рівня безпеки підприємства, критичні — зону критичного рівня.

На основі аналізу економічної літератури, нами виокремлено множину показників оцінки фінансової безпеки підприємства з розподілом їх на групи показників, а саме: показники ліквідності та платоспроможності, показники фінансової стійкості, показники ділової активності, показники результативності діяльності. За допомогою даних показників можна комплексно оцінити стан фінансової безпеки підприємства. Враховуючи великий набір показників у запропонованих групах, який може перенавантажити та ускладнити розрахунок експрес-оцінки фінансової безпеки на основі інтегрального показника, нами було проведено експертне опитування фахівців, на обраних підприємствах, для виявлення у кожній групі найбільш значимих показників оцінки, які б не дублювали одне одного і більш повно характеризували стан фінансової безпеки підприємства: 1) показники ліквідності та платоспроможності (коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)); 2) показники фінансової стійкості (коефіцієнт автономії (незалежності, концентрації); коефіцієнт фінансування; коефіцієнт фінансової стійкості); 3) показники ділової активності (коефіцієнт оборотності активів; коефіцієнт оборотності власного капіталу); 4) показники результативності діяльності (рентабельність активів; рентабельність продажу; рентабельність власного капіталу).

Ефективність оцінки значною мірою залежить від можливості побудови адекватної системи однозначності інтерпретації результатів математичної та аналітичної обробки певної групи цільових показників з метою запобігання та уникнення двозначності висновків, суперечностей в поглядах окремих експертів щодо ідентифікації положення об'єкту дослідження [2].

Найпростішим методом оцінки певного фінансового коефіцієнта (одиночного показника) є його нормування, яке проводиться за формулою:

$$x_i = \frac{P_{i\phi}}{P_{in}}, \quad (1)$$

де x_i — ступінь відхилення фактичного значення i -го показника від його нормативного (граничного) значення;

$P_{i\phi}$ — фактичне значення одиночного показника;

P_{in} — нормативне значення одиночного показника;

i — порядковий номер одиночного показника, фінансового коефіцієнта в блочній оцінці.

Ця формула може бути використаною, якщо для стійкого фінансового стану фактичне значення має перевищувати нормативне. Якщо ж фактичне значення має бути нижчим за нормативне, буде такою:

$$x_i = \frac{P_{in}}{P_{i\phi}}. \quad (2)$$

У разі, якщо коефіцієнт не має нормативного значення, нормування одиночного показника може здійснюватися на основі порівняння з найкращим значенням за досліджуваній період.

Для ефективного планування в процесі забезпечення діяльності підприємства, з врахуванням впливу показників оцінки фінансового стану підприємства, виникає необхідність проведення попереднього ранжування показників для відсікання не впливових або несуттєвих, за допомогою визначення вагових коефіцієнтів важливості показників

фінансової безпеки. За умов фрагментарності теоретичних досліджень з цього питання та значної невизначеності середовища для вирішення поставленої задачі ми пропонуємо оцінити показники по складових фінансової безпеки в зіставленні із величиною впливу на фінансовий стан підприємства.

Проведене експертне опитування дало змогу обрати інформативні для фінансово-господарської діяльності підприємства показники оцінки і визначити їх вагові частки за складовими фінансової безпеки. Результати експертного аналізу представлені у табл. 1.

Таблиця 1

Вагові частки індикаторів за складовими фінансової безпеки підприємства

Складові фінансової безпеки підприємства (I_j)	Вихідні показники за складовими фінансової безпеки підприємства	Вагові частки індикаторів (a_{ij})
Показники ліквідності та платоспроможності	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,3
	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,3
	Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	0,4
Показники фінансової стійкості	Коефіцієнт автономії	0,5
	Коефіцієнт фінансування	0,2
	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,3
Показники ділової активності	Коефіцієнт оборотності активів	0,6
	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,4
Показники результативності діяльності	Рентабельність активів	0,4
	Рентабельність власного капіталу	0,3
	Рентабельність продажу	0,3

Виходячи із визначення набору показників за складовими фінансової безпеки підприємства, нами сформовано показник підсумкової оцінки з урахуванням ваги одиничних показників, який визначаємо за формулою:

$$I_j = \sum_{i=1}^n x_{ij} \cdot a_{ij}, \quad (3)$$

де I_j — інтегральна оцінка j -тої складової фінансової безпеки підприємства;

x_{ij} — i -тий показник j -тої складової;

a_{ij} — ваговий коефіцієнт i -го показника в оцінці j -тої складової;

n — кількість індикаторів j -тої складової.

Таким чином, інтегральний показник оцінки фінансової безпеки підприємства формується із суми бальних оцінок коефіцієнтів за кожною групою показників оцінки фінансової безпеки підприємства. Для цього здійснюється конкретизація вагових коефіцієнтів складових фінансової безпеки підприємства, які показують відносну важливість відповідної складової фінансової безпеки підприємства в загальній сукупності складових. Вони визначаються шляхом ранжування складових фінансової безпеки підприємства із присвоєнням їм питомих ваг у частках одиниці. Для визначення вагових коефіцієнтів можуть бути використані: метод експертних оцінок, прийоми кореляційного аналізу, метод графів та інші економіко-математичні методи. Однак використання зазначених методів ускладнюється тим, що вагові коефіцієнти стандартизованих одиничних показників у підсумковій оцінці фінансової безпеки підприємства не піддаються безпосередньому виміру жодним із вищезгаданих методів. У зв'язку з цим перспективним є застосування методу експертних оцінок. Експертне оцінювання вагових коефіцієнтів фінансової безпеки підприємства нами здійснювалося на основі проведеного анкетування серед досліджуваних підприємств. Після визначення вагових коефіцієнтів експертним шляхом вони можуть приймати наступні значення: ліквідність та платоспроможність — 0,25; фінансова стійкість — 0,35; ділова активність — 0,15; результативність діяльності підприємства — 0,25.

На основі запропонованої методики експрес-оцінки фінансової безпеки на основі інтегрального показника, здійснюється визначення інтегрального індексу фінансової безпеки підприємства, який розраховується за формулою:

$$I = \sum_{i=1}^n I_j \cdot d_j, \quad (4)$$

де d_j — вагові коефіцієнти складових фінансової безпеки підприємства.

При цьому d_j задовольняє такі умови: $0 \leq d_j \leq 1$, а $\sum d_j = 1$. Інтегральний індикатор окремої складової фінансової безпеки набуває найкращого «оптимального» значення, коли $I_j = 1$, і найгіршого значення, коли $I_j = 0$. Якщо рівень впливу за певною складовою фінансової безпеки відсутній, відповідно збільшується вага іншої складової безпеки підприємства, що в сумі виключає вплив на значення загального рівня інтегрального індексу фінансової безпеки підприємства.

Запропонована експрес-оцінки фінансової безпеки на основі інтегрального показника охоплює всі аспекти управлінської діяльності, виключає дублювання окремих показників, дає змогу швидко отримати картину стану рівня фінансової безпеки для здійснення ефективного планування фінансово-господарської діяльності підприємства. Розглянута методика має наявні переваги та може також використовуватися підприємствами для внутрішньої оцінки їх фінансової безпеки з метою виявлення сильних і слабких позицій підприємства. Інтегральний показник дає можливість оцінювати фінансову безпеку як в динаміці, так і на певний момент часу. Тобто, вирішується головна проблема всіх загальноприйнятих показників — недосконалість статичних розрахунків, на підставі яких неможливо дійти обґрунтованих висновків стосовно погіршення чи поліпшення фінансово-економічного стану підприємства. На основі проведеного аналізу, пропонуємо виділяти наступні рівні фінансової безпеки підприємства: високий, середній, низький та критичний (Табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика рівнів фінансової безпеки підприємства

Рівень фінансової безпеки підприємства	Показник рівня фінансової безпеки підприємства	Характеристика
Високий	0,76 — 1	Дає змогу комплексно забезпечувати фінансову стійкість, незалежність, прибутковість, ліквідність підприємства, тяжіє до використання виключно власного капіталу.
Середній	0,51 — 0,75	Рівень фінансової безпеки підприємства, що може забезпечувати стабільну діяльність підприємства лише на короткий відрізок часу, оскільки не збалансований за багатьма показниками, тяжіє до використання крім власного ще й довгострокового позикового капіталу.
Низький	0,26 — 0,5	Рівень фінансової безпеки, за якого не забезпечується належний рівень конкурентоспроможності та ефективності діяльності підприємства, тяжіє до використання крім власного та довгострокового ще й короткострокового позикового капіталу.
Критичний	0 — 0,25	Рівень, за якого існує велика імовірність банкрутства підприємства, за обраної структури капіталу підприємство не в змозі забезпечити власну діяльність.

Шкала оцінювання фінансової безпеки підприємства ранжує рівень безпеки з позиції забезпечення фінансової стійкості, незалежності, прибутковості, ліквідності підприємства. Її практичне застосування дозволить покращити ефективність реалізації фінансової стратегії підприємства на перспективу, оскільки дасть змогу безперервно відстежувати та оцінювати стан безпеки, вчасно виявляти загрози та небезпеки, а також приймати ефективні рішення щодо їх мінімізації.

Висновки. Отже, на основі вищевикладеного можна зробити висновок про те, що ефективним інструментом ефективного розвитку підприємства виступає успішна реалізація його фінансової стратегії, яка за допомогою стратегічних, оперативних і поточних планів дає змогу досягнути запланованих цілей та сприяти розвитку діяльності підприємства, ефективному використанню фінансових ресурсів, формуванню фінансових резервів і підвищенню фінансового потенціалу підприємства за умов коливання ринкової кон'юнктури. Водночас, одним із визначальних факторів, які впливають на ефективність реалізації фінансової стратегії підприємства є фінансова безпека підприємства, оцінювання рівня якої доцільно здійснювати через експрес-оцінку. Такий підхід до оцінки фінансової безпеки підприємств базується на проведенні аналізу результативності здійснення основних коефіцієнтів оцінки фінансового стану підприємства на основі зіставлення граничних

(критичних і нормальних) та фактичних значень показників і побудови інтегрального зведеного показника, який покладається в основу подальшого оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства. Практичне застосування оцінки фінансової безпеки підприємств дозволить визначати стратегічні напрямки підвищення рівня їх фінансової безпеки. При цьому, дослідження особливостей прогнозування рівня фінансової безпеки на підприємстві на перспективу є сьогодні вкрай актуальним, а тому вони потребують подальшого вивчення та обґрунтування.

Література

1. Аранчій В. І. Фінансова стратегія у системі управління підприємством / В. І. Аранчій, О. П. Зоря // Вісник Полтавської державної аграрної академії. — 2010. — № 2. — С. 156—159.
2. Фінансова стратегія підприємства : монографія / І. О. Бланк, Г. В. Ситник, О. В. Корольова-Казанська, І. Г. Гаченко ; за заг. наук. ред. І. О. Бланка. — Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. — 147 с.
3. Семенов А. Г. Фінансова стратегія в управлінні підприємствами: монографія / А. Г. Семенов, О. О. Єропутова, Т. В. Перекрест та ін. — Запоріжжя : КПУ, 2008. — 188 с.
4. Янковська В. А. Фінансова стратегія та її роль у розвитку підприємства / В. А. Янковська // Вісник НТУ «ХПІ». — 2013. — № 50 (1023). — С. 182—187.
5. Гриньов А. В. Якість формування фінансової стратегії підприємства / А. В. Гриньов, О. М. Ястремська // Фінанси України. — 2006. — № 6. — С. 121—128.
6. Радова Л. Д. Фінансова стратегія в системі управління підприємством / Л. Д. Радова, А. В. Череп // Держава та регіони. — 2005. — № 2. — С. 130—135.
7. Барановський О. І. Філософія безпеки : монографія : у 2 т. / О. І. Барановський. — Київ : УБС НБУ, 2014. — Т. 1 : Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. — 831 с.
8. Амосов О. Ю. Фінансова безпека підприємства в сучасних економічних умовах: теоретичний аспект / О. Ю. Амосов // Проблеми економіки. — 2011. — № 4. — С. 76—80.
9. Ареф'єва О. В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. - 2009. - № 1. - С. 98-103.
10. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. — Киев : Эльга, Ника-Центр, 2004. — 784 с.
11. Донець Л. І. Економічна безпека підприємства / Л. І. Донець, Н. В. Ващенко — Київ : Центр учбової літератури, 2008. — 240 с.

Стаття рекомендована до друку 16.09.2019

© Квасницька Р. С., Доценко І. О.,
Матвійчук Л. О.

References

1. Aranchii, V. I., & Zoria, O. P. (2010). Finansova stratehiia u systemi upravlinnia pidpriemstvom [Financial strategy in the enterprise management system]. *Visnyk Poltavskoi derzhavnoi agrarnoi akademii — Bulletin of the Poltava State Agrarian Academy*, 2, 156—159 [in Ukrainian].
2. Blank, I. O., Sytnyk, H. V., Korolova-Kazanska, O. V., & Hachenko, I. H. (2009). *Finansova stratehiia pidpriemstva [Financial strategy of the enterprise]*. I. O. Blank (Ed.). Kyiv: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t [in Ukrainian].
3. Semenov, A. G., Yeroputova, O. O., & Perekrest, T. V. (2008). *Finansova stratehiia v upravlinni pidpriemstvamy [Financial strategy in enterprise management]*. Zaporizhzhia: KPU [in Ukrainian].
4. Yankovska, V. A. (2013). Finansova stratehiia ta yii rol u rozvytku pidpriemstva [Financial strategy and its role in the development of the enterprise]. *Visnyk NTU «KhPI» — Bulletin of NTU «KPI»*, 50 (1023), 182—187 [in Ukrainian].
5. Hrynov, A. V., & Yastremska, O. M. (2006). Yakist formuvannia finansovoi stratehii pidpriemstva [The quality of the formation of the financial strategy of the enterprise]. *Finansy Ukrainy — Finance of Ukraine*, 6, 121—128 [in Ukrainian].
6. Radova, L. D., & Cherep, A. V. (2005). Finansova stratehiia v systemi upravlinnia pidpriemstvom [Financial strategy in the enterprise management system]. *Derzhava ta regiony — State and regions*, 2, 130—135 [in Ukrainian].
7. Baranovskiy, O. I. (2014). *Filosofiiia bezpeky [Safety philosophy]*. T. 1: Osnovy ekonomichnoi i finansovoi bezpeky ekonomichnykh ahentiv [Vol. 1: Fundamentals of economic and financial security of economic agents]. Kyiv: UBS NBU [in Ukrainian].
8. Amosov, O. Yu. (2011). Finansova bezpeka pidpriemstva v suchasnykh ekonomichnykh umovakh: teoretychny aspekt [Financial security of the enterprise in modern economic conditions: theoretical aspect]. *Problemy ekonomiky — Problems of Economics*, 4, 76—80 [in Ukrainian].
9. Ariefieva, O. V., & Kuzenko, T. B. (2009). Ekonomichni osnovy formuvannia finansovoi skladovoi ekonomichnoi bezpeky [The economic basis of the formation of the financial component of economic security]. *Aktualni problemy ekonomiky — Actual problems of economy*, 1, 98—103 [in Ukrainian].
10. Blank, I. A. (2004). *Upravlenie finansovoy bezopasnost'yu predpriyatiya [Management of financial security of the enterprise]*. Kyiv: Elga, Nika-Tcentr [in Russian].
11. Donetsk, L. I., & Vashchenko, N. V. (2008). *Ekonomichna bezpeka pidpriemstva [Economic safety of the enterprise]*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].

The article is recommended for printing 16.09.2019

© Kvasnytska R. S., Dotsenko I. O.,
Matviychuk L. O.